

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубаєнко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ

Розслідування злочинів, пов'язаних із викраденням дітей можна віднести до кримінальних проваджень підвищеного рівня складності, що зумовлюється перш за все специфікою об'єкта посягання – малолітньої чи неповнолітньої особи, так і широким спектром криміналістичних, психологічних та соціальних факторів, що супроводжують вчинення такого виду кримінальних правопорушень. Зважаючи на викладене, для формування методики розслідування таких злочинів особливого значення набуває чітке визначення системи обставин, які підлягають встановленню під час досудового розслідування, оскільки саме вона формує логічну основу подальшого доказування та визначає основні напрями досудового розслідування.

Система обставин не є статичною, оскільки, які свідчить опрацювання матеріалів кримінальних проваджень вона залежить від способу вчинення кримінального правопорушення, мотивів, які спонукали особу до вчинення такого протиправного діяння, особливостей жертви вчинення кримінального правопорушення та інших чинників, зокрема обстановки вчинення такого злочину, що особливо активізувалось в умовах збройного конфлікту. У той же час, її формування на базовому рівні сприятиме ефективнішому формуванню та прикладному застосуванню відповідної методики розслідування таких кримінальних правопорушень. Наголосимо, що система обставин, які підлягають встановленню не є новою для криміналістичної науки категорією, саме тому у межах цього дослідження ми не акцентуємо детальної уваги на визначенні цього поняття та формування внутрішньої структури. Водночас, вважаємо слушним наголосити, що система обставин, які підлягають встановленню є комплексною категорією, яка поєднує визначені у ст. 91 КПК України елементи предмета доказування у кримінальному провадженні із криміналістичними рекомендаціями щодо розгорнутого аналізу фактів, які мають значення не лише для доказування, а й для ефективного планування та організації досудового розслідування.

Переходячи до безпосереднього аналізу системи обставин, які підлягають встановленню під час розслідування злочинів, пов'язаних із викраденням дітей, вважаємо слушним виокремити та коротко охарактеризувати такі структурні блоки:

- *обставини, які пов'язані із подією кримінального правопорушення та характеризують сам факт вчинення протиправного діяння, до якого можна віднести: по-перше, час, місце та обстановку викрадення дитини, адже встановлення таких обставин має критично важливе значення для ви-*

сунення слідчих версій, перевірки алібі осіб, які відпрацьовуються правоохоронними органами на предмет вчинення такого кримінального правопорушення, а також формування спектру джерел потенційної доказової інформації зважаючи на особливості місця вчинення кримінального правопорушення, зокрема наявність технічних засобів контролю, наприклад у межах програм «Безпечне місто»; *по-друге*, спосіб вчинення злочину, оскільки для формування стратегії подальшого розслідування, а також профілювання особи, яка може бути причетною до вчинення кримінального правопорушення важливим є встановлення ключового структурного елемента способу вчинення такого кримінального правопорушення (обман, примус, погрози тощо), а особлива увага має звертатись на наявність попередніх контактів дитини та особи, яка вчинила відповідне кримінальне правопорушення, зокрема й з використанням соціальних медіа та інших цифрових інструментів комунікації; *по-третє*, сліди вчинення кримінального правопорушення, зокрема й сліди біологічного походження, що забезпечує у сучасних умовах швидку ідентифікацію та затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення;

- обставини, які характеризують особу потерпілого, до яких слушно віднести: *по-перше*, вік, стать, фізичний та емоційно-психологічний стан дитини; *по-друге*, соціальне середовище життя дитини (оточення, коло спілкування, стосунки із батьками тощо); *по-третє*, поведінкові патерни дитини (довірливість, схильність до ризику тощо); *по-четверте*, рівень цифрової активності дитини, зокрема присутність у соціальних мережах, інтенсивність використання соціальних мереж, наявність батьківського контролю за активністю дитини у соціальних медіа тощо;
- обставини, які передували та сприяли викраденню дитини, зокрема: *по-перше*, неналежний нагляд за дитиною з боку батьків або осіб, які виконують функції батьків щодо конкретної дитини; *по-друге*, прогалини у системі безпеки місця тривалого перебування дитини, зокрема дошкільних закладів, школи тощо; *по-третє*, недоліки та прогалини у діяльності соціальних служб та інших органів, зокрема й підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України; *по-четверте*, високий рівень цифрової вразливості дитини [2; 3], зокрема проведення значної кількості часу у соціальних медіа, комунікація із незнайомими людьми без належного рівня контролю з боку дорослих;
- обставини, пов'язані з поведінкою після вчинення злочину, зокрема: *по-перше*, дії правопорушника після викрадення (переміщення дитини, маскування слідів); *по-друге*, особливості комунікації (вимоги викупу, контакти через месенджери); *по-третє*, інші особливості посткримінальної поведінки (підробка документів, зміна зовнішності дитини).

Частково підсумовуючи, необхідно звернути увагу, що система обставин має бути не просто переліком фактів, а логічно узгодженою структурою, яка забезпе-

чує: а) побудову та перевірку слідчих версій; б) визначення послідовності слідчих (розшукових) дій; в) інтеграцію різних доказів у єдину доказову систему. На сучасному етапі, особливу роль у реалізації цього напряму відіграють сучасні методи, зокрема: цифрова криміналістика [4]; аналіз великих масивів даних [1]; психологічне профілювання [5].

Система обставин, які підлягають встановленню під час розслідування викрадення дітей, є складною багаторівневою конструкцією, що поєднує процесуальні, криміналістичні та соціально-психологічні елементи. Її ефективність визначається здатністю слідчого адаптувати цю систему до конкретної слідчої ситуації, забезпечуючи при цьому повноту, всебічність і об'єктивність пізнання кримінально-релевантної події.

У підсумку, саме чітко вибудована система обставин виступає не лише інструментом доказування, а й гарантією захисту прав дитини як найбільш вразливого суб'єкта кримінально-правових відносин.

Список використаних джерел:

1. Албул С. В. Аналітична діяльність як складова кримінальної розвідки. *Кримінальний аналіз і кібербезпека: об'єднання зусиль для нових викликів*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 травня 2025 р., м. Одеса; ОДУВС). Одеса: ОДУВС. С. 4–7.
2. Албул С. В. Механізми забезпечення інформаційної безпеки дітей та молоді. *Вплив Інтернет-мережі на психіку дітей та молоді – виклик сьогодення*: матеріали Всеукраїнського круглого столу (Одеса, 27 березня 2017). Одеса: ОДУВС, 2017. С. 4–6.
3. Ізмайлов Д., Німенко Є., Роменська В. Проблеми цифрової вразливості та її вплив на психічне благополуччя. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку*. У 2 ч. : матеріали міжнар. наук. конф. (20–21 липня 2025 р.) / М-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти, М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Нац. акад. мистецтв України, Польське т-во наук ; редкол.: Н. Рябуха (відп. за вип.) та ін. Харків : ХДАК, 2025. Ч. 1. С. 182–184.
4. Колодіна А. С., Федорова Т. С. Цифрова криміналістика: проблеми теорії та практики. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 176–180.
5. Мурашко А. С. Профайлінг як складова пізнавальної діяльності у досудовому розслідуванні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція*. 2023. Вип. 66. С. 159–162.

Ключові слова: розслідування, викрадення дітей, обставини, які підлягають встановленню, доказування.

Key words: investigation, child abduction, circumstances to be established, evidence.